

شناخت میزان چه ضرورتی دارد؛ مهم‌ترین میزان های آخرتی کدامند؟

اهمیت شناخت میزان های آخرتی در زندگی و اکنون ما چیست؟

اگر خاطرتان باشد در درس‌های گذشته درباره مفهوم میزان و سنجش اعمال صحبت کردیم و گفتیم که ما دائماً در حال سنجش و سبک سنگین کردن کارهایمان هستیم؛ وزن کردن کار همیشگی ماست؛ به این ترتیب بیش از آنکه نیازمند علم و اطلاعات باشیم، احتیاج به شاخص و میزان مخصوص آن کار داریم. اگر میزان دست‌مان نباشد، دچار افراط و تفریط می‌شویم؛ به عنوان مثال، اگر یک پزشک اطلاعات لازم و کافی درباره ریزمیزان‌های سلامت بدن اعم از سطح نرمال آهن، کلسیم، ویتامین دی، قند و چربی خون نداشته باشد، نمی‌تواند بیماری‌ها را تشخیص دهد و بیماران را درمان کند.

به نظر شما آیا میزان و شاخص درستی وجود دارد که به وسیله آن بتوانیم عقلانیت، شجاعت، اخلاص، فداکاری، صدق، تقوا یا صحت و درستی نماز و روزه‌های خود را بسنجیم؟

مسلماً این مسئله یعنی داشتن میزان و معیار درست در حرکت به سمت ابدیت، از اهمیت بیشتری برخوردار است؛ زیرا ابزار زندگی ما در آخرت، این بدن مادی نیست؛ بلکه قلب و روح است و سالم نگه داشتن آن به مراتب مهمتر از جسم است. ما برای ورود به شرایط زیستی آخرت، احتیاج به قلب سلیم داریم که لازمه کسب آن نیز شناخت میزان های آخرتی و ریزمیزان‌هایی است که قلب ما باید با آنها تطبیق پیدا کند.

تا زمانی که برای اعمال خود میزان و شاخص درستی نداشته باشیم، معلوم نیست عملی که انجام می‌دهیم و ظاهراً خیلی اجر دارد، به نفع ما باشد. چه بسا سرگرم صورت‌های مذهبی و عبادی شده و از اصلی‌ترین عمل خود باز بمانیم؛ به عنوان مثال، در دوران دفاع مقدس بسیاری از طلبه‌ها به علم فقه مشغول شده و از جهاد بازماندند. شیطان این‌گونه ما را به عمل خوب و مقدس سرگرم می‌کند تا از پرداختن به عمل اصلی باز بمانیم.

ما در این مقاله قصد داریم به معرفی و شناخت مهم‌ترین میزان های آخرتی بپردازیم؛ با ما همراه شوید.

شناخت مواقف یا میزان های آخرتی

همان‌طور که در مقدمه گفتیم، هر کس لازم است میزان های آخرتی را بشناسد تا در قیامت گرفتار رنج و عذاب نشود. باید توجه داشت که شناخت [مواقف](#) و میزان های آخرتی، اولین قدم برای کسب آمادگی و تولد سالم به حیات جاودانه است؛ قدم بعدی عملی کردن و به اصطلاح پر کردن این میزان‌ها در خویش است. برای هر کدام از ما بسته به نقش و جایگاه‌مان در زندگی، میزان‌های متعددی وجود دارد که هر عمل ما با یکی از این میزان‌ها سنجیده می‌شود.

برخی از این میزان‌ها نقش کلیدی دارند و ما می‌توانیم با کمک آن‌ها، نقص و ایراد میزان‌های دیگر را برطرف کنیم؛ اما برخی از میزان‌ها در صورت مشکل‌دار بودن، قابل اصلاح نیستند؛ به عنوان مثال، گاه پزشکان با بررسی بیمار و تجویز دارو یا عمل جراحی به درمان و بهبودی او کمک می‌کنند؛ اما گاهی اوقات شرایط بیمار به گونه‌ای است که هیچ راه درمانی برایش وجود ندارد. در سنجش اعمال ما نیز ترک نماز و کوتاهی در وظایف فردی نسبت به امام زمان (عج‌الله‌تعالی‌فرجه‌الشریف) جزء موارد خطرناک هستند که در قیامت از آن‌ها سؤال خواهد شد. در ادامه به معرفی چند نمونه از مهم‌ترین میزان های آخرتی خواهیم پرداخت.

میزان و ارتباط ما با خانواده آسمانی

مهم‌ترین موقف قیامت، موقف امام زمان (عج‌الله‌تعالی‌فرجه‌الشریف) است؛ در این موقف درباره کیفیت رابطه ما با امام زمان (عج‌الله‌تعالی‌فرجه‌الشریف) سؤال خواهد شد که آیا به عنوان فرزند امام زمان و یک شیعه میزان‌هایی که باید در ارتباط با حضرت رعایت می‌کردیم، به اندازه کافی پر و قابل قبول است؟ آیا انتخاب‌ها، ارتباط‌ها، افکار، رفتارها و در یک کلام سبک زندگی ما با حکومت و دولت امام زمان (عج‌الله‌تعالی‌فرجه‌الشریف) و فریضه انتظار تناسب دارد؟

اکثر انسان‌ها ادعای عاشقی امام زمان (عج‌الله‌تعالی‌فرجه‌الشریف) را دارند، ولی کمتر کسی هویت فرزندی امام را باور می‌کند؛ درحالی‌که همه ما قبل از اینکه پدر، مادر، همسر، فرزند، کارمند یا رئیس کسی باشیم، فرزند امام

زمان هستیم و شایسته است نسبت به این پدر غریب و مظلوم خود که با گذشت قرن‌ها هنوز در تنهایی و اضطراب خویش شب و روز می‌گرید، احساس مسئولیت کنیم.

ارتباط میان میزان و نماز

نماز یک سلسله میزان دارد که باید همه آن‌ها را به درستی بشناسیم و برای پر کردن آن‌ها تمرین و تلاش کنیم؛ در غیر این صورت ممکن است پنجاه سال نماز بخوانیم، اما دو رکعت آن هم از ما پذیرفته نشود^۱ و این یعنی اینکه ما به میزان‌های نماز عمل نکرده‌ایم. ما در نماز، با دو شرط قبول بودن و صحیح بودن روبه‌رو هستیم؛ صحیح بودن نماز مربوط به صورت ظاهری و پیکره آن است؛ یعنی وضو، قرائت، رکوع، سجود و دیگر ارکان نماز درست باشد؛ ولی قبولی نماز مربوط به روح و باطن آن است. نماز باید خداپسندانه باشد و روح ما را ارتقاء بدهد. بسیاری از اوقات نمازمان صحیح بوده و از ما رفع تکلیف می‌کند؛ اما این نمازی نیست که ما را رشد بدهد و به معراج ببرد؛ درست مانند دانش‌آموزی که نمره خوب بگیرد اما با تقلب و چیزی که روی برگه نوشته دانش و آموخته‌های خودش نباشد؛ اگر کسی بخواهد بداند که نمازش قبول شده است باید ببیند که نمازش چقدر او را از گناه بازمی‌دارد؛ یعنی به اندازه‌ای که نماز ما را از آلودگی‌ها و فساد دور کند، مورد قبول است^۲؛ پس اگر نماز می‌خوانیم؛ ولی ظلم می‌کنیم یا حلال و حرام را رعایت نمی‌کنیم، باید بدانیم که نمازمان مشکل دارد و این نماز خداپسندانه نیست^۳.

^۱ امام صادق (علیه‌السلام) می‌فرماید: «وَاللَّهِ إِنَّهُ لَيَأْتِي عَلَى الرَّجُلِ خَمْسُونَ سَنَةً وَ مَا قَبِلَ اللَّهُ مِنْهُ صَلَاةً وَاحِدَةً فَأَيُّ شَيْءٍ أَشَدُّ مِنْ هَذَا.» (کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی، محقق و مصحح علی اکبر غفاری و محمد آخوندی، تهران، دارالکتب الاسلامیه، چاپ چهارم، ۱۴۰۷ ق، ج ۳، ص ۲۶۹)

^۲ امام صادق (علیه‌السلام) می‌فرماید: «مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَعْلَمَ أَقْبَلَتْ صَلَاتُهُ أَمْ لَمْ تُقْبَلْ، فَلْيَنْظُرْ هَلْ مَنَعَتْهُ صَلَاتُهُ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَ الْمُنْكَرِ؟ فَيَقْدِرُ مَا مَنَعَتْهُ قَبِلَتْ مِنْهُ.» (طبرسی، فضل بن حسن، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، مصحح فضل الله یزدی طباطبایی، و هاشم رسولی، تهران، ناصر خسرو، ۱۳۷۲، چاپ سوم، ج ۸، ص ۴۴۷)

^۳ به رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) عرض کردند: فلان زن روزها روزه دار و شب‌ها مشغول عبادت است و همیشه صدقه می‌دهد، ولی با زینانش همسایه‌اش را آزار می‌دهد، فرمود در آن عبادات خیر نیست، و او اهل آتش است... «وَقَالُوا لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ فَلَا تَنْتَه تَصُومُ النَّهَارَ وَ تَتَصَدَّقُ وَ تُؤْذِي جَارَهَا بِلِسَانِهَا قَالَ لَا حَزْرَ فِيهَا هِيَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ...» (نوری، حسین بن محمدتقی، مستدرک الوسائل، مصحح مؤسسه آل‌البتیت علیهم السلام لاحیاء التراث، بیروت - لبنان، مؤسسه آل‌البتیت (علیهم السلام) لاحیاء التراث، ۱۴۰۸_۹_۱۴، ج ۸، ص ۴۲۳)

۱۳: ارتباط میان میزان و رابطه پدری

همان‌طور که گفتیم هر کس در هر موقعیت و جایگاهی باید میزان های آخرتی خود را پر کند. پر بودن میزان یک پدر به این معناست که اعضای خانواده را با الله و آخرت آشنا کند^۴ و چنانچه این میزان را پر نکند، در قیامت از خانواده خود فرار می‌کند؛^۵ زیرا به معنای حقیقی پدر نبوده است. وظیفه پدر در برابر خود و خانواده، علم به واجبات و آموزش آنهاست. متأسفانه اکثر پدران بیش از آنکه دغدغه دین، اخلاق، ادب و آخرت فرزندان را داشته باشند، به فکر این هستند که فرزندان درس بخواند، مدرک یا پست و مقامی بگیرد، البته همه این‌ها به جاست و باید باشد، اما نه به عنوان اولویت اول زندگی. وای بر آن پدر و مادری که به فکر دنیای فرزندان‌شان هستند، اما به فکر آخرت آن‌ها نیستند.^۶

در این درس درباره شناخت میزان و تناسب عمل با میزان صحبت کردیم و در ادامه نیز به معرفی چند نمونه از مهم‌ترین میزان های آخرتی پرداختیم. شما چه میزان های آخرتی دیگری را می‌شناسید؛ منتظر تجربیات و نظرات ارزشمندتان هستیم.

۴ امام علی (علیه السلام) می‌فرماید: «لا یبقی الله أخذ یدنپ أعظم من جهالت أهلیه و أولاده؛ در قیامت، فرد خدا را ملاقات نمی‌کند، مگر به گناهی بالاتر از جهالت خانواده خویش.» (المحجج البیضاء، ج ۳، ص ۷۳)
۵ سوره عیس، آیات ۳۴ تا ۳۶
۶ از پیامبر (صل الله علیه و آله و سلم) چنین روایت شده است: «أنته نظر إلى بعض الأطفال فقال ویل لأولاد آخر الزمان من آباءهم فقیل یا رسول الله من آباءهم المشرکین فقال لا من آباءهم المؤمنین لا یعلمونهم شیئاً من الفرائض و إذا تعلموا أولادهم منعوهم و رضوا عنهم یعرض یسیر من الدنیا فأنا منهم بریء و هم منی برء.» (شعیری، محمد بن محمد، جامع الأخبار، نجف، مطبعه حیدریه، بی تا، چاپ اول، ص ۱۰۶)